

ממתינים ושובתים, והוא משקה את השבעה. והרי כתוב (ישעיה מג) ממזרח אביא זרעך והנה אהר מהם משקה אותו? אלא אמר, הוא משקה את הלב, והלב משקה אחר בן כלם. ומהי מדה שביעית? הרי אומר, זו מדת טובו של הקדוש ברוך הוא.

מה הטעם אמר את שבתתי ולא אמר את שבתתי? משל למה הדבר דומה? למלך שהיה לו פלה נאה, וכל שבוע ושבוע מזמינה יום אחד להיות עמו, והמלך יש לו בנים נאים ואוהבים, אמר להם: הואיל וכן, שמחו אתם גם כן ביום שמחתי, כי אני בשלכם אני משתדל, ואתם גם כן הדרו אותו. ומה זה זכור ושמור? זכור לזכר, ושמור לזקבה. מה הטעם (ויקרא ט) ומקדשי תיראו? שמרו עצמכם מהרהור, כי מקדשי קדוש הוא. למה? (שם כ) אני ה' מקדשכם, אני ה' בכל צד: ע"כ מההשמטות.

ויברך אלהים ביום השביעי - זו תורה שבעל פה וביה אשתכלל שביעי, ובה נתקן העולם שהוא קיום של הכל. מלאכתו אשר עשה, ולא כל מלאכתו, שהרי תורה שבכתב הוציאה הכל בתקף של כתב שיוצא מחכמה. שלש פעמים פאן ביום השביעי: ויכל אלהים ביום השביעי. וישבות ביום השביעי. ויברך אלהים את יום השביעי. הרי שלש. ויכל אלהים ביום השביעי - זו תורה שבעל פה, שעם יום השביעי הזה נתקן העולם כמו שאמרנו.

וישבות ביום השביעי, דא יסודא דעלמא. בספרא דרב ייבא סבא דא יובלא ועל כף פתיב הכא מפ"ל מלאכתו דכלא נפיק מגיה. ואנן דא יסודא

משקה את השבעה. והא כתיב (ישעיה מג) ממזרח אביא זרעך והוי חד מנהון ומשקה ליה. אלא אימא הוא משקה את הלב והלב משקה אחר בן כלם. ומאי גיהו מדה שביעית הוי אומר זו מדת טובו של הקדוש ברוך הוא.

מאי טעמא אמר את שבתותי, ולא אמר את שבתתי. משל למה הדבר דומה, למלך שהיה לו כלה נאה וכל שבוע ושבוע מזמינה יום אחד להיות עמו. והמלך יש לו בנים נאים ואוהבים אמר להם הואיל וכן שמחו אתם גם כן ביום שמחתי כי אני בשלכם אני משתדל ואתם גם כן הדרו אותו. ומאי זכור ושמור זכור לזכר ושמור לזקבה. מאי טעמא (ויקרא ט) ומקדשי תיראו. שמרו עצמכם מהרהור, כי מקדשי קדוש הוא למה (ויקרא כ) כי אני יי מקדשכם, אני בכל צד. ע"כ: (עד כאן מההשמטות)

ויברך אלהים ביום השביעי דא תורה שבעל פה דאיהו יום שביעי, וביה אשתכלל עלמא דאיהו קיומא דכלא. מלאכתו אשר עשה ולא כל מלאכתו, דהא תורה שבכתב אפיק כלא בתוקפא דכתב דנפיק מחכמתא. תלת זמנין הכא ביום השביעי. ויכל אלהים ביום השביעי. וישבות ביום השביעי. ויברך אלהים את יום השביעי. הא תלת. ויכל אלהים ביום השביעי, דא תורה שבעל פה, דעם יום השביעי דא אשתכלל עלמא כדקא אמרן.

וישבות ביום השביעי, דא יסודא דעלמא. בספרא דרב ייבא סבא דא יובלא ועל כף פתיב הכא מפ"ל מלאכתו דכלא נפיק מגיה. ואנן דא יסודא

כְּדָקְאֲמָרְןָ דְּהָא נִיּוּחָא בֵּיהּ הָוָה יִתִּיר מִפְּלָא. וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי. דָּא כְּהֵן גְּדוּל דְּמִבְּרָךְ לְכֻלָּא וְהוּא נְטִיל פְּרִישָׁא דְתַנּוּן פְּהֵן נוּטְל פְּרָאשׁ, וּבְרַכָּאן בֵּיהּ שְׂרִיין לְבְרָכָא וְאֶקְרִי שְׁבִיעִי. רַבִּי יִיסָא סָבָא אָמַר הֲנִי תִרִי חַד בִּיסוּדָא דְעֻלְמָא אִיהוּ, וְחַד בְּעֻמוּדָא דְאֲמַצְעִיתָא. (ד"א ל"ג) (אבל חגי תולת חד במעלי שבתא דליליא וחד דיומא וחד דעלמא דאתי דאיהו שבת הגדול).

וְכֵן (ד"א ל"ג וּבְקִדְשׁ) אוֹתוֹ, לְמָאן, לְהֵוּא אֲתֵר דְּאֵת קִיּוּמָא בֵּיהּ שְׂרִיא כְּמָה דְּאֵת אָמַר, (שמואל ב טו) וְהִרְאֵנִי אוֹתוֹ וְאֵת נְוָהוּ. וּבְהֵאִי אֲתֵר שְׂרִיין כָּל קַדוּשִׁין לְעִילָא (ד"א דלעילא), וְנִפְקִי מַנְיָה לְכַנְסַת יִשְׂרָאֵל לְמִיָּהֵב לָהּ תַּפְנוּקָא לְחַם פִּנְג, וְאֲזֵלָא הָא כְּמָה דְכְּתִיב, (בראשית מט) מֵאֲשֶׁר שְׂמַנְהָ לְחֶמּוֹ וְהוּא יִתֵּן מִעֲדָנֵי מִלְךְ, מֵאֲשֶׁר דָּא קָיִים שְׁלִים, שְׂמַנְהָ לְחֶמּוֹ (ד"א מאן) דְּהָוָה (ד"א ל"ג) (ליה) לְחַם עוֹנֵי אֶתְהִדֵּר לְמַהוּי לְחַם פִּנְג. וְהוּא יִתֵּן מִעֲדָנֵי מִלְךְ. מָאן מִלְךְ, דָּא כַּנְסַת יִשְׂרָאֵל. הוּא יָהִיב (ד"א לה) כָּל תַּפְנוּקִין דְּעֻלְמִין, וְכָל קַדוּשִׁין דְּנִפְקִין מִלְּעִילָא מֵהֵאִי אֲתֵר נִפְקִין. וְעַל דָּא וּבְקִדְשׁ אוֹתוֹ, הֵוּא אֵת קִיּוּמָא.

כִּי בּוֹ שִׁבְתָּ. בֵּיהּ נִיּוּחָא דְכֻלָּא, (ד"א ביה ניווחא) דְּעֻלְאִין וְתַתְּאִין. בֵּיהּ שִׁבְתָּא (ד"א אתי"א) לְנִיּוּחָא. אֲשֶׁר בְּרָא אֱלֹהִים מִפְּלָא דְזָכוֹר נִפְקָא שְׂמוֹר לְאֶתְקַנָּא עֲבִידְתָּא דְעֻלְמָא. לְעֵשׂוֹת דָּא אוּמָנָא דְעֻלְמָא. לְמַעַבְד עֲבִידְתָּא דְכֻלָּא. (כ"א אֲשֶׁר בְּרָא אוּמָנָא אֲצִטְרִיךְ לְעֻלְמָא וְכָל עֲבִידְתָּא דְכֻלָּא). הַזֹּ פְּרִישׁ רַבִּי שְׂמַעוֹן מְלָה וְאָמַר, פְּתִיב, (דברים ט) שׁוֹמֵר הַבְּרִית וְהַחֲסֵד. שׁוֹמֵר דָּא כַּנְסַת יִשְׂרָאֵל. הַבְּרִית דָּא יְסוּדָא דְעֻלְמָא. וְהַחֲסֵד דָּא אַבְרָהָם, דְכַנְסַת יִשְׂרָאֵל הִיא שׁוֹמֵר הַבְּרִית וְהַחֲסֵד, וְאֶקְרִי שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל, דָּא הוּא נְטִיר

וְאֵנּוּ זֶה יְסוּד, כְּמוֹ שְׂאֲמַרְנוּ, שְׂתִירִי מְנוּחָה בּוֹ הִיָּתָה יוֹתֵר מֵהַפֵּל.

וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי - זֶה כְּהֵן גְּדוּל שְׂמִבְרָךְ אֵת הַכֹּל וְהוּא נוּטְל פְּרָאשׁ, שְׂשֻׁנֵנוּ פְּהֵן נוּטְל פְּרָאשׁ, וּבּוֹ הַפְּרָכּוֹת שׁוֹרוֹת לְבְרָךְ, וְנִקְרָא שְׁבִיעִי. רַבִּי יִיסָא הִזְקֵן אָמַר, הַשְּׁנִים הַלְלוּ - אֶחָד הוּא בִּיסוּד הָעוֹלָם וְאֶחָד בְּעֻמוּד הָאֲמַצְעִי (ד"א אַבְל שְׁלֹשַׁת אֵלֵה - אֶחָד בְּעַרְבֵי שִׁבְתָּ שֶׁל לֵילָה, וְאֶחָד שֶׁל הַיּוֹם, וְאֶחָד שֶׁל הָעוֹלָם הַכָּא שְׂהוּא שִׁבְתָּ הַגְּדוֹל).

וְכֵן [וּבְקִדְשׁ] אֲתוּ, אֵת מִי? אֵת אוֹתוֹ מְקוֹם שְׂאוֹת הַבְּרִית בּוֹ שׁוּרָה, כְּמוֹ שְׂנַאֲמַר (שמואל ב-טו) וְהִרְאֵנִי אֲתוּ וְאֵת נְוָהוּ. וּבְמְקוֹם זֶה שׁוּרִים כָּל הַקַּדוּשִׁים לְמַעַלָּה [שְׁלַמְעֵלָה] וְיוֹצְאִים מִמֶּנּוּ לְכַנְסַת יִשְׂרָאֵל לְתַת לָהּ תַּפְנוּקָא לְחַם עֲנֵג, וְהוּלֵךְ זֶה כְּמוֹ שִׁבְתוֹב (בראשית מט) מֵאֲשֶׁר שְׂמַנְהָ לְחֶמּוֹ וְהוּא יִתֵּן מִעֲדָנֵי מִלְךְ. מֵאֲשֶׁר - זֶה קִיּוּם שְׁלָם. שְׂמַנְהָ לְחֶמּוֹ - [מֵה] שְׁהִיָּה [לו] לְחַם עֲנִי, חוֹזֵר לְהִיּוֹת לְחַם עֲנֵג. וְהוּא יִתֵּן מִעֲדָנֵי מִלְךְ - מִי הַמֶּלֶךְ? זֶה כַּנְסַת יִשְׂרָאֵל, הוּא נוֹתֵן לָהּ כָּל תַּפְנוּקֵי הָעוֹלָם, וְכָל הַקַּדוּשִׁים שְׂיוֹצְאִים מִלְּמַעַלָּה, מֵהַמְּקוֹם הַזֶּה יוֹצְאִים. וְלִכְּן וּבְקִדְשׁ אֲתוּ, אֲתוּ - אוֹת הַבְּרִית. כִּי בּוֹ שִׁבְתָּ - בּוֹ מְנוּחַת הַפֵּל [ד"א בּוֹ מְנוּחָה] שְׁלַעֲלִיּוֹנִים וְתַתְּוֹנִים. בּוֹ שִׁבְתָּ [ד"א בְּאֵה] לְמְנוּחָה. אֲשֶׁר בְּרָא אֱלֹהִים - מִכְּלָל שֶׁל זָכוֹר יוֹצֵא שְׂמוֹר לְהַתְקִין מַעֲשֵׂה הָעוֹלָם. לְעֵשׂוֹת - זֶה אֲמֵן הָעוֹלָם, לְעֵשׂוֹת מַעֲשֵׂה שֶׁל הַפֵּל. [כ"א אֲשֶׁר בְּרָא - אֲמֵן צְרִיךְ לְעוֹלָם וְכָל הַמַּעֲשֵׂה שֶׁל הַכֹּל].

עוֹד פְּרִישׁ רַבִּי שְׂמַעוֹן אֵת הַדְּבָר וְאָמַר, כְּתוּב (דברים ז) שׁוֹמֵר הַבְּרִית וְהַחֲסֵד. שׁוֹמֵר - זֶה כַּנְסַת יִשְׂרָאֵל. הַבְּרִית - זֶה יְסוּד הָעוֹלָם. וְהַחֲסֵד - זֶה אַבְרָהָם,

שפנסת ישראל היא שומר הברית והחסד. ונקראת שומר ישראל, זהו שומר הפתח של הכל, בו תלויים כל מעשי העולם ודאי. אשר ברא אלהים לעשות - לשכלל להתקין הכל כל יום ויום ולהוציא רוחות ונשמות, ואפלו רוחות ושדים.

ואם תאמר שאינם תקון העולם - לא כף! ששרי הם היו לתקון העולם ולהלקות בהם רשעי העולם, שהם הולכים כנגדם להוכיח אותם. ומי שהולך לשמאל, נאחז בצד השמאל כנגדם ולוקח בהם, לכן הם לתקון. בא ראה מה כתוב בשלמה,

(שמואל-ב ז) והוכחתי בני בשבט אנשים ובנגעי בני אדם. מי הם נגעי בני אדם? אלה אותם המזיקים. בא ראה, בשעה שנבראו, התקדש היום ונשארו רוח בלי גוף, ואלו הם בריות שלא נתקנו [ולא התקדשו], ומצד שמאל הם זהמת הזב. ועל זה, משום שלא נתקנו והם פגומים, השם הקדוש לא שורה בהם ולא נדבקו בו, והפחד שלהם הוא מהשם הקדוש וזעים ופוחדים ממנו, והשם הקדוש לא שורה במקום פגום.

ובא וראה, האדם הזה שנפגם, שלא השאיר בן בעולם הזה, כשיוצא ממנו, לא נדבק בשם הקדוש ולא מכניסים אותו לפרגוד, משום שהוא פגום ולא נשלם. ועץ שנעקר צריך נטיעה פעם אחרת כדי שהשם הקדוש ישלם בכל הצדדים, וחסרון לא ידבק בו לעולמים.

ובא וראה, הבריות הללו פגומים הם מלמעלה ומלמטה, ולכן לא נדבקים למעלה ולא נדבקים למטה. ואלה שפתיב בהם אשר ברא אלהים לעשות,

פתחא דכלא, ביה תליין פל עבידן דעלמא ודאי, אשר ברא אלהים לעשות, לשכללא לאתקנא כלא כל יומא ויומא ולאפקא רוחין ונשמתין, ואפילו רוחין ושדין.

ואי תימא דלאו אנון תקונא דעלמא. לאו הכי. דהא אנון לתקונא דעלמא הוה ולא לקאה בהו לחייבי עלמא דאנון אזלין לקבליהו לאוכחא להו. ומאי דאזיל לשמאלא אתאחיד בסטרא שמאלא לקבליהו (ס"א לקו בהו) בגיני כף לתקונא הוה.

תא חזי, מה כתיב בשלמה (שמואל ב ז) והוכחתי בני בשבט אנשים ובנגעי בני אדם. מאן נגעי בני אדם. אלין אנון מזיקין.

תא חזי, בשעתא דאתבריאן אתקדש יומא ונשמתו רוחא בלא גופא. ואלין אנון בריין דלא (ד' טח ע"א) אשתכללו (ד"א ל"ג) (ולא אתייסדו) ומסטר שמאלא אנון זוהמא דדהבא, ועל דא בגין דלא אשתכללו ואנון פגימין, שמא קדישא לא שריא בהו ולא אתנדבקו ביה, ודחילו דלהון משמא קדישא איהו וזעין ודחלין מניה, ושמא קדישא לא שריא באתר פגים.

ותא חזי האי בר נש דאתפגים דלא שבק בר בהאי עלמא, פד נפק מניה לא אתנדבק בשמא קדישא ולא עאלין ליה בפרגודא, בגין דאיהו פגים ולא אשתלים, ואילנא דאתעקר בעיא נטיעא זמנא אחרא, בגין דשמא קדישא אשתלים בכל סטריין. ופגימו לא אתנדבק ביה לעלמין.

ותא חזי הגי בריין פגימין אנון מעילא ומתתא, ובגיני כף לא מתנדבקן לעילא ולא מתנדבקן לתתא. ואלין דכתיב בהו אשר ברא אלהים לעשות דלא אשתלימו עילא